

یادآوری

نیلی: مشکل فعلی اقتصاد ایران تنگنای مالی است

● شرق: چندی پیش یادداشتی از مسعود نیلی، مشاور اقتصادی رئیس‌جمهور، در تمامی خبرگزاری‌ها منتشر شد که به‌نوعی واکنش رسمی او به بسته سیاست‌های جدید اقتصادی دولت برای نیمه دوم امسال محسوب می‌شد. «شرق»، بخشی از این یادداشت را در ادامه منتشر کرده است. نیلی در ابتدای این یادداشت به چارچوب نظری به گفته خود لازم می‌پردازد: نهاد به مجموعه قواعد بازی گفته می‌شود که انگیزه‌های بازیگران اقتصادی تحت تأثیر آن قرار می‌گیرد... نهادها به دو دسته اقتصادی و سیاسی تقسیم می‌شوند. نهادهای اقتصادی انگیزه‌های مربوط به نحوه بزرگ‌ترشدن یک اقتصاد را تعیین و نهادهای سیاسی قواعد مربوط به نحوه تقسیم و بُرش‌های یک‌یک میان ذی‌نفعان را مشخص می‌کنند. پایدارترین جزء در مجموعه نهادها، نهادهای سیاسی هستند. اصلاحات نهادی در حوزه نهادهای اقتصادی، کیفیت و دیگر ویژگی‌های نهادهای سیاسی را داده‌شده فرض می‌کند و در لایه پایین‌تر، «سیاست‌گذاری اقتصاد» به‌عنوان مفهوم دوم، با پیش‌فرض‌قراردادن وضعیت نهادهای اقتصادی انجام می‌شود. بنابراین دامنه اثر سیاست‌گذاری اقتصادی هم به‌لحاظ زمان و هم عمق محدود است و از آن نمی‌توان انتظار ایفای نقش در مورد یا مواردی را داشت که اساسا برای آن تعریف نشده است. موضوعاتی از قبیل یکسان‌سازی نرخ ارز، اصلاح قیمت انرژی، انجام اصلاحات در نظام بانکی در حوزه اصلاحات نهادی اقتصادی قرار می‌گیرند. در مقابل، سیاست‌های اقتصادی محدود به سیاست‌های پولی و مالی هستند و تنها هدفی که از اعمال این سیاست‌ها به‌عنوان یک رویکرد کاملا کوتاه‌مدت مد نظر قرار می‌گیرد، مدیریت تقاضا است که اساس اعمال این سیاست‌ها، هم از نظر اثربخشی و هم بهیچنی، در میان اقتصاددانان حوزه اقتصاد کلان مورد مناقشه است. در یک تقسیم‌بندی، اصلاحات اقتصادی سمت عرضه، در حوزه نهادهای اقتصادی قرار می‌گیرند و سیاست‌های اقتصادی منحصر به سمت تقاضا هستند. در بخشی از این نوشته می‌گوید: مجموعه عوامل سه‌گانه مطالبات غیرجاری، بدهی‌های دولت و مؤسسات غیرمجاز، مشکل بزرگ تنگنای مالی را به وجود آورده‌اند. باعث شده با وجود کاهش تورم، نرخ‌های بانکی به‌طور غیرطبیعی بالا بماند. حاصل چنین شرایطی، عدم بازگشت تسهیلات اعطاشده و افزایش بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی و تهدید بازگشت تورم افسارگسیخته است. از این کانال است که دو مشکل مهم اقتصاد ما در مقطع حاضر، یعنی کمبود تقاضا و تنگنای مالی به هم پیوند می‌خورند. به گفته او، می‌توان نتیجه گرفت که از میان دو مشکل بزرگ موجود اقتصاد ایران، یعنی کمبود تقاضا و تنگنای اعتباری، مشکل کمبود تقاضا عمده‌تا دارای منشأ «سیاست‌گذاری» و مشکل تنگنای اعتباری عمدتا دارای منشأ «نهادی» است. مشکل او را می‌توان با تحریک تقاضا برطرف کرد اما سرنوشت اقتصاد به حل مشکل دوم گره خورده و لاجرم بدون حل ریشه‌ای مشکل تنگنای مالی نه مشکل رکود قابل حل و نه تورم تکرر می‌دست‌یافتنی است. هرچند بدون گذر از کمبود تقاضا نمی‌توان به حل مشکل دوم امید داشت. در بخشی دیگر از این یادداشت آورده شده: بنابراین تسهیل پولی مطرح‌شده در سیاست‌های جدید، ضروری و اجتناب‌ناپذیر و به‌عنوان یک مُسکن برای بیماری است که باید یک دوره درمانی سخت را در اولین زمان ممکن که شرایط محیطی مهیا شود آغاز کند. همه باید به فکر فراهم‌کردن شرایط و امکانات لازم برای دوره درمانی سخت پیش‌رو باشیم. در ادامه یادداشت آمده است: تسهیل مقداری پولی، به مکمل سیاست‌های اعتباری با هدف قراردادن مصرف‌کننده نهایی کالاهای بادوام نیاب پیدا می‌کند. تسهیل مقداری پول با عاملیت بانک مرکزی می‌تواند از طریق بازار بین‌بانکی، نرخ سود بانکی را تحت تأثیر قرار دهد و از این طریق تقاضا را افزایش دهد. ازطرف‌دیگر، اگر بتوان به سمتی حرکت کرد که تسهیلات بانکی به سمت مصرف‌کننده هدایت شود کارایی تخصیص منابع در شرایط موجود افزایش می‌یابد. مشاور رئیس‌جمهور یادآور شده: نشان‌دادن واکنش فعالانه کوتاه‌مدت به مشکلات اقتصادی، پدیده جدید سیاست‌گذاری در کشور است که جدای از بسیاری کاستی‌ها که وجود دارد یک بهبود کیفی قابل توجه در عرصه سیاست‌گذاری است که نیازمند توجه و تشخیص است. به گفته نیلی، افزایش حجم پول تاکنون به‌صورت یک «برون‌دادی نهادی»، به‌صورت انفعالی اتفاق می‌افتاده و این اولین بار است که افزایش حجم پول در قالب «سیاست‌گذاری» انجام می‌شود. بنابراین از این بابت هم یک قدم هرچند کوچک ولی مهم به سمت تعیین اختیار همراه با مسئولیت برای بانک مرکزی حرکت کرده‌ایم که لازم است از آن به‌عنوان یک دستاورد محافظت کنیم. تابه‌حال در کشور ما بانک مرکزی یک نهاد منفعل بوده و اینک در یک موضوع مشخص و با یک رسالت کوتاه‌مدت مشخص، به یک نهاد فعال- و البته پاسخ‌گو- تبدیل شده است. او در بخشی دیگر به این نکته اشاره کرده که: مشکل کمبود تقاضا یک مشکل سیاسی و مشکل تنگنای مالی یک مشکل نهادی است.

عکس: آپوین رهبر

شرق: یادداشت اخیر مسعود نیلی، مشاور اقتصادی رئیس‌جمهور، که توسط برخی رسانه‌ها به واکنش رسمی او به بسته شش‌ماهه اقتصادی دولت تعبیر شد، انتقاداتی را به دنبال داشت. اولین جرقه این انتقادات در دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبایی زده شد. در این دانشکده قرار بود دو اقتصاددان یعنی عباس شاکری، رئیس و فرشاد مؤمنی از استادان این دانشکده درباره «سیاست‌های نرخ ارز و توسعه ملی» صحبت کنند، اما انتشار یادداشت نیلی که گریزی هم به معنای نهاد و نهادگرایی زده بود، مورد انتقاد فرشاد مؤمنی قرار گرفت به‌طوری‌که او در این نشست گفت آنچه درباره ارز لازم بود گفته شود، آقای دکتر شاکری بیان کردند و حالا ضروری است نکاتی درباره یادداشت مشاور اقتصادی رئیس‌جمهور بیان شود. این‌گونه بود که فرشاد مؤمنی محور سخنان خود را به‌طور کامل از ارز و سیاست‌های ارزی به نقد نظرات نیلی تغییر داد. متن سخنرانی این دو اقتصاددان را در ادامه بخوانید.

دولت را به توجه به بدیهیات اقتصادی دعوت می‌کنیم

فرشاد مؤمنی، عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبائی

امروزه ایران شرایط ویژه‌ای را در حوزه اقتصاد تجربه می‌کند. ازیک سو شاهد این هستیم که مرتبا فهرست جدیدی به مسائل اقتصادی کشور افزوده می‌شود و ازدیگرسو نیز متأسفانه سطوحی از واکنش‌های منفعلانه و غیرمبتنی بر برنامه را از سوی دولت مشاهده می‌کنیم. با کمال تأسف، رویه‌ای که تاکنون مشاهده کرده‌ایم این بوده که وقتی همه تیرها کم‌وبیش به سنگ می‌خورند، ذهن نظام تصمیم‌گیری و تخصیص منابع کشور به‌طرز غیرمتعارفی به سمت راه‌حل‌های بیش از حد سطحی و ساده کشیده می‌شود. فکر می‌کنند از طریق بازتولید تجربه‌های مکرر آزمون‌شده در کادر سیاست‌های کوتاه‌ترانه، می‌توان مسائل اقتصادی کشور را به پیش برد. نامعنویسی برخی از وزرای کابینه دولت، سخنرانی رئیس‌جمهوری و نیز گزارش مشاور اقتصادی رئیس‌جمهوری از نتایج پژوهش‌های انجام‌شده در زیرمجموعه صنعت خودرو، از نمادهای جدی این مسئله، به‌ویژه در یکی دو ماه اخیر است که گرچه در ظاهر تفاوت‌هایی با هم دارند اما مضمون اصلی همه آنها این است که کوپی عموما در این زمینه با یکدیگر متفق القول هستند که راه‌حل اصولی مسائل اقتصاد ایران، از مسیر تولیدمحوری و مسیر عدالت اجتماعی نمی‌گذرد. ما دولت را به توجه به بدیهیات اولیه دعوت می‌کنیم. این واقعا مایه تأسف است که خود را ناگزیر به چنین توصیه‌ای ببینیم اما واقعیت این است که باید این موضوع بدیهی اولیه را به دولت گوشزد کنیم که برنامه‌های کوتاه‌مدت به شیوه‌های بسیار سطحی، اگر هم‌راستا با ملاحظات بلندمدت نباشد، هم محکوم به شکست است و هم هزینه‌های غیرعادی برای کشور به وجود می‌آورد. این‌همه روی رشد به‌غایت بی‌کیفیت سال ۹۳ تبلیغ شد اما حالا این ترس و اضطراب، همه وجود دولت را فرا گرفته که این رشد حتی برای یک‌سال هم پایدار نمی‌ماند. اثر عملی برای دولت این شده که اوایل می‌گفتند ما سه‌ماهه و چندماهه اوضاع را بسامان می‌کنیم، حال برای تحقق وعده‌ها می‌گویند که تا سال ۹۷ نمی‌توانیم انتظار بهبودی داشته باشیم؛ درحالی‌که اگر مقداری رویشان را به واقعیت کنند و به جای اینکه این همه دغدغه منافع سوداگران و تاجران پول و واردکننده‌ها و خام‌فروش‌ها و رانت‌جویان را داشته باشند، یک بار و برای یک دوره مقطعی چندماهه، منافع عامه مردم و تولیدکنندگان را محور قرار دهند، می‌بینند که هم رشد با کیفیت اتفاق می‌افتد و هم دیگر نیاز نیست که وعده بهبود اوضاع را به سمت دوره‌ای پرت کنند که اصلا معلوم نیست این افراد مسئولیتی دارند یا نه. مشاور اقتصادی رئیس‌جمهور مطلبی به دست انتشار سپرده‌اند که از نظر کیفیت و اعتبار کارشناسی واقعا فاجعه‌آمیز است؛ می‌گویند تحریک تقاضا برای خارجی‌ها را از طریق واردکردن شوک به نرخ ارز در اولویت قرار دهیم؛ مگر ما در همین سه، چهار سال اخیر شوک‌های کمی را تجربه کرده‌ایم. کدام‌یک از شوک‌های قیمتی، منشأ افزایش صادرات یا بهبود کیفیت زندگی مردم یا ارتقای کیفیت رشد در اقتصاد ما بوده است؟

وقتی مجاری توافق به وضعیت قابل اعتمادی رسید، گفتم الان بهترین موقعیت برای آن است که دولت اشتباهات راهبردی و فاحشی را که در سند

اقتصاد

اولین واکنش نهادگرایان به سخنان مشاور اقتصادی رئیس‌جمهور:

بگذارید آبروی «نهاد» سر جای خود باقی بماند

عکس: آپوین رهبر

مشاهده کردیم، زمان و منابع را از دست می‌دهیم، بی‌آنکه دستاورد خاصی را مشاهده کنیم.

شوکه‌درمانی در اقتصاد ایران راه به جایی نمی‌برد

عباس شاکری، عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبائی

شرایط فعلی، موقعیت خطیری است و فرصت‌هایی هم که پیش‌روی دولت قرار دارد، حساس‌اند؛ گرچه همه باید تلاش کنیم این فرصت‌ها هدر نروند و از آنها خوب استفاده شود، اما متأسفانه اظهارنظرها و تحلیل‌هایی که از سوی دولتمردان ارائه می‌شود، حاکی از این است که واقعیت‌های موجود در اقتصاد کشور، خوب و درست تحلیل نمی‌شوند. گویی یک چارچوب تحلیلی انتزاعی برای خود ساخته‌ایم و سعی می‌کنیم در همین چارچوب، به توجیه واقعیت‌ها و سیاست‌های اقتصادی بپردازیم و این، قدری نگران‌کننده است؛ چراکه رکود خاصی بر اقتصاد کشور حاکم است. یکی از تحلیل‌ها این است که می‌گویند مردم با وجود اینکه پول دارند، اما خرید را به تأخیر می‌اندازند؛ چراکه منتظر هستند شرایط بهتر شود. یا حتی مثل دولت قبل استاند می‌کنند که آمار مسافرت‌های عبد سعید فطر، فلان قدر بوده است؛ بنابراین مردم وضع‌شان خوب است، چون اگر وضع‌شان خوب نبود، این اندازه مسافرت نمی‌رفتند! زمانی تحلیل می‌شد ما دچار رکود شده‌ایم؛ اما طبیعتا اقتصاد هم رونق دارد، هم

گذر

ایجاد زیرساخت مبتنی بر رعایت حقوق شهروندی شد

● ایسنا: پیش‌نویس منشور حقوق شهروندی در حوزه ساخت و توسعه زیربناهای حمل‌ونقل و عملکرد شرکت ساخت و توسعه براساس شاخص‌های حقوق شهروندی منتشر شده است. حبیب خراسانی، رئیس روابط‌عمومی و امور بین‌الملل شرکت ساخت و توسعه، با اعلام این خبر افزود: شرکت ساخت و توسعه در رویکردی نوین به ارائه عملکردها براساس شاخص‌های حقوق شهروندی پرداخته و پروژه‌ها را در قالب معیارهای کارآمدمحوری به شهروندان معرفی کرده است. خراسانی ضمن تأکید بر این معیارها اظهار کرد: رویکردهای نوینی در توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل با نگرش به حقوق شهروندی تدوین شده‌اند که با سه شاخص زیرساخت قوام‌بخش محیط زیست، توسعه زیرساخت بر مدار اخلاق حرفه‌ای و مسئولیت اجتماعی و توسعه زیرساخت در گرو پیوست فرهنگی، قابل ارائه است.

خبر ویژه

تقدیر وزیر راه و شهرسازی از عملکرد شرکت نفت پاسارگاد

● وزیر راه و شهرسازی از عملکرد شرکت نفت پاسارگاد در تأمین قیر پروژه‌های ایـن وزارتخانه با وجود همه مشکلات مالی تقدیر کرد. به گزارش روابط‌عمومی و امور بین‌الملل شرکت نفت پاسارگاد، دکتر «عباس آخوندی» در بازدید از غرفه شرکت نفت پاسارگاد در پنجمین نمایشگاه وزارت راه و شهرسازی و صنایع وابسته گفت: همیشه ذکر خیر شرکت نفت پاسارگاد در همراهی با وزارت راه و شهرسازی برای تأمین قیر مورد نیاز این وزارتخانه هست. وی در پاسخ به درخواست مهندس «وحید خیراندیش»، مدیر فروش داخلی شرکت نفت پاسارگاد درخصوص اجرای مصوبه مجلس شورای اسلامی درباره تأمین اعتبار دوهزارو ۴۰۰ میلیارد تومانی قیر مورد نیاز کشور تصریح کرد: ان‌شاء‌الله این موضوع را به‌زودی حل خواهیم کرد. خیراندیش در ایـن بازدید گزارشی از روند تولید و فعالیت‌های شرکت نفت پاسارگاد به وزیر راه ارائه کرد که با استقبال و تقدیر دکتر آخوندی همراه بود.

نگاهی نو، خلاقیتی نو، خدماتی نوین

رستوران لئون شعبه نیاوران

خیابان دکتر باهنر(نیاوران)، بعد از مژده، پلاک ۴۰۶

تلفن: ۰۲۲ ۷۲۲ ۴۴۰۰

www.leon1960.com

hagoupplus.com